

بعد از علم الخلاف باید به علم الوفاق مذاهب اسلامی پردازیم

حجت الاسلام محمد فاکر میبدی کارشناس و استاد حوزه علمیه قم در گفتگو با خبرنگار حوزه اندیشه [خبرگزاری تقریب](#) در ارتباط با لزوم توجه به محورهای مهم هم افزایی و تحکیم وحدت امت اسلامی، بیان کرد: آثار و تحقیقاتی در رابطه با بحث‌های مقارن بین فرقیین تاکنون انجام شده است که سابقه بیش از هزار ساله دارد و در اصطلاح، علم الخلاف نامیده می‌شود؛ در واقع تمرکز محققان براین محور بوده است که مذاهب در کدام مباحث اختلاف دارند و براین اساس در کنار دانش‌های مثل عقائد، کلام، تاریخ، فقه، اصول، حدیث و تاریخ، علم الخلاف پدیدار شده است.

وی تصویر کرد: بزرگان نیز از هر دو فرقه به تعریف آن پرداختند و شرایط و مسائل آن را بیان کردند و کتاب‌ها و آثاری را در این زمینه به افرادی که علاقه به مسائل علم الخلاف داشتند عرضه کردند؛ از جمله آن می‌توان به کتاب‌های نظری: اختلاف الفقهاء تالیف مروزی در قرن سوم، اختلاف الفقهاء تالیف ابو جعفر طبری در آغاز قرن چهارم، کتاب الخلاف الاحکام تالیف شیخ طوسی و جامع الخلاف والوفاق بین الامامیه و بین ائمه الحجاز و العراق اشاره کرد.

حجه الاسلام میبندی ادامه داد: در تمام این نمونه ها، هم و غم دانشمندان این بوده است که کجا شیعه و سنی در مسائل فقهی و... با یکدیگر اختلاف دارند؛ قابل ذکر است در طول تاریخ فرق اصلی و اساسی فریقین در حوزه اعتقادی و کلامی دارای انشعابات بودند.

وی در ادامه با تاکید بر لزوم ایجاد علم الوفاق گفت: باید از موضوعاتی که در تقویت استدلال ها و در رسیدن به مواردی که وفاق نظر از دیدگاه مذاهب اسلامی حاصل می شود، بهره گرفت.

وی در پایان تصریح نمود: در مسائلی اختلافی به نظر می رسد تجربیات خوبی تاکنون در حوزه مباحث مقارن، تطبیقی و مقایسه ای به دست آمده است لذا پیشنهاد می شود بعد از چند قرن که در حوزه "علم الخلاف" کار شده است بیاییم مسئله "علم الوفاق" را پیشنهاد داده و به مواردی که مذاهب اسلامی و فاق دارند بپردازیم.